

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۰۲/۰۶

ژباړه: ع - شیرزوی

په افغانستان کې

د جگړې او نا امنیو مهم علتونه

لومړۍ برخه

په ډیره خواشیني سره د ډیر څخه را پدې خوا زموږ گران هیواد افغانستان په کرکیچ او نا امنیو کې د کړاونو ډک ژوند پر مخ وړي چې دا نا امنیې او ناخوالې ورځ تر بلې په ډیریدو دي. دغه ناخوالې او بد امنیې زموږ په گران هیواد کې ډیر عوامل لری چې کوالای شو دغه علتونه په دوو برخو (کورني او بهرني) سره وویشو. اغیز شنبونکي علتونه کوالای شو د سیمې او نړۍ د هیوادو لاسوهنه (د اقتصادي بساینې نه شتون، د ملی وحدت کمزورتیا، سیميزي تریبگني، دولتي فساد، د قانون ماتوالي، بی مسلکي، وزگار تیا، د سیاسي اداري نه شتون) د کرکیچ د ختمولو له پاره د جگړې زورور ټکي په حساب راځي.

د افغانستان په کارونو کې د هیواد ونو لاسوهنه:

نه یواځې دا چې د سیمې هیوادونه د سیمې څخه لیرې پراته هیوادونه د افغانستان د کرکیچ په جوړولو او پلې کولو کې مهم رول درلوده او لایې لري او هر هیواد د خپل د گټو د تفصیر او تعبیر پر بنیاد خپله بی شرمانه لاسوهنه کوی او یو لړ هیوادونه د دوست او زړه سواندي په جامه په غیری مستقیم ډول هڅه کوي د خپلې ناولې او پلې ستراتیژي پر اساس حالت او وضعیت د ځان په گټه راوڅرخوي. اوس په لنډ ډول سره هغه بهرني عوامل چې زموږ په گران هیواد افغانستان کې یې تاوتریخوالی او کرکیچ رامنځ ته کړی او لایې هڅې دوام لری په نسبي ډول پرې څیړنه تر سره شی:

پاکستان:

پاکستان هغه هیواد دی چې د نړیوالو زبرځواکو له خوا په پردې خاوره چې نیمه یې د افغانستان څخه را پرې او نیمه د هندوستان له هیواد څخه راپرې کړه د یو ژندارم او گټه ساتونکي په توگه پدې سیمه کې یې را منځ ته کړ. پاکستان د خپل د رامنځ ته کیدو سره جوخت پدې هڅه کې شوی چې په افغانستان کې کرکیچ څرنگه رامنځ ته، خپله بقا او ټینگښت زموږ په بی ثباتي کې ولټوي. دا هڅه یې تل جاري ساتلې چې کومه کشاله د افغانستان او پاکستان تر منځ شتون لری پیدا کړي. په پیل کې د ډیورنډ کومه فرضی کرښه چې شتون لری او د پاکستان هیواد هڅه کوی چې دا کرښه د یوه سرحد په توگه د افغانستان له خوا وپیژندل شی. د پاکستان په اند که چیرې افغانستان د یوې منظمې اوږدو سره د مډرنه تجهیزاتو خاوند شی، هغه وخت به نه دا چې د ډیورنډ کرښه د دعوو او د ژبو په سرونو نه بلکې په عملی بڼه به د دواړو هیوادو تر منځ به یو لوی کشمکش او نزاع باندې تمام شي، پاکستان د همدې ناولې ستراتیژي پر اساس نه دا چې د روسانو په مقابل کې د خپلو ځنځیري غلامانو (په نوم مجاهیدینو) څخه ملا تر او هغوي یې په مادی او معنوی نعماتو باندې ونازول، د هغوي اولادونو ته یې په بهرنیو هیوادونو کې د لوړو زدکړو زمینې برابر کړي، د هستوگني او سوداگري شونتیاوې، ځمکې ورته په واک کې ورکول... دغه پردې پالو د نا سمو پروپاگندو پر مټ ساده افغانان تیر ایستل او د افغانستان مادی او معنوی شتمني یې پرې لوټ کړه.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خبر و لولی

خو ددوي د زمانو او خپلوانو په کې پزه هم وینې نشوه په نورو خلکو هديرې ډکې او بچې يې په بنارونو کې سفنديان شول ددې جريان څخه ورسته د نورو خود غرضو هيوادو په مرسته طالبانو ته نظامی زدکړی او په پاکستان کې هغوي ته هر ډول شونتياوې او په مدرنو سلاحگانو يې سمبال کړل، همدا شان يې د داعش تروريستي ډله هم د طالب په شان ونازوله چې مشري يې (اسامه بن لادن) وه چې کلونه، کلونه يې د افغانستان په تېاه يې کې مرکزې رول ولوبوه چې په پايله کې يې سړيې د پاکستان له گريوان څخه د ابيټ آباد د قصر څخه راووته او دينا والو يې صرف تماشه کوله. د پاکستان پيدا او پناه د همدې تروريستي جريان څخه خړوبېږي او خپله طفيلي ژوند ته پدې ناولي بڼه دوام ورکوي. پاکستان هڅه کوي چې د همدو روزل شويو ډلو پر مټ (طالب، داعش، او په نوم مجاهدين) دا هيواد په سياسي، اقتصادي، او ټولنيزو برخو کې افغانستان له پينو وغورځوي او د افغانستان يوه برخه خپله نفوذی سيمه و گرځوي، او کومه سيالي چې د هندوستان د هيواد سره يې لری غواړی افغانستان د سيالي په ډگر بدل کړي. امريکا هيواد کومه ستراتيژي چې د پاکستان د هيواد سره لری، دغه اړيکې د هغوي له پاره غوره والي لری او پاکستان ورته د سيمي د شريک په توگه لومړی توب لري، پدې اساس نشی کوالای پر پاکستان فشار واچوی تر خود ترورستانو ملا تر پريږدي. د پاکستان هيواد ملاتړ د تروريستي گروپونو څخه د منځني آسيا د هيوادو او د ايران په پولو کې د امريکايانو له پاره څه خاصه خبره نده دا ځکه چې امريکان د روسانو او ايرينانوسره کوم د سيالي اختلاف چې لری په همدې اساس امريکايي بي پيلوټه الوتکې د شمال د ترورستانو په له منځه وړولو کې کومه خاصه علاقه نه لری. د پاکستان هيواد پدې هڅه کې دي چې خپله څيره او رول په افغانستان کې ثابت کړی او هرڅه د خپل ځان په گټه راوڅرخي ځکه نو د سياسي او امنيتي جرياناتو کمزورول غواړی، ددې پورته فکتورونو تر څنگ د افغانستان د دولت پر ضد سره جگړه هم پر مخ وړي نو ځکه پاکستانی رسنويو خپله تبليغاتي جگړه هم روانه وساتلي او زمونږ د هيواد وضعیت يو سردرکمي خواته سوق کړی او دا ناوړه حالت نړيوالو ته هم انعکاس ورکوي. د پاکستان استخباراتي اداره اي، ايس، ای تل د هندوستان رسوخ او اعتبار ته بد بينه ده او استخبارات يې پدې باوری دي چې د هندوستان رسوخ زيادوالی په افغانستان کې نيغ په نيغه د پاکستان ملی گټو او امنيت ته لوی تهديد دی، هڅه يې دا ده چې څرنگه کوالای شی د هند رسوخ د سيمي څخه ځنډي ته کړی.

په لنډ ډول سره کوالای شو ووايو: پاکستان کومه پلټي گټي چې زمونږ په گران هيواد کې لري او هغه خپلې ملی گټي بولي په لاندې ډول ورته اشاره وکړو:

۱) د افغانستان تيريدل د ديورند د کرښې د دعوا او نزاع څخه چې دا کرښه د دواړو هيوادوله خوا بايد د سرحد او مرز په عنوان و پېژندل شي.

۲) کابل دې خپلې اړيکې د ډهلی سره را ټيټې کړی د پاکستاني استخباراتي ادارو تر نظر لاندې.

۳) د ترانزيتي ليکو رامنځ ته کول، د آسيايي هيوادو بازارونو او د انرژي سرچينو ته پرته د هيڅ ډول قيد او شرط څخه.

۴) د پاکستان لاس رسي دې تضمين شی د افغانستان د اوبو سر چينو ته.

۵) د افغانستان په بازارونو، او پانگوني کې د پاکستان ته هيڅ ډول ستونزي نه رامنځ ته کيږي.

۶) د کابل او اسلام آباد تر منځ دې دوستانه اړيکې رامنځ ته شي.

د پورته شپږ ناولو بناو په نظر کې نيولو سره پاکستان زمونږ د بيگناه ولس وینې توبوي، بناوخوا څلور لسيزی کيږي چې زمونږ ولسونه يې د غم په ټغر کيښولي دي.

د لومړی برخې پای.